Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle, kuuleminen 10.9.2021

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE KOMISSION EHDOTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI KONEISTA (KONEASETUS), U 30/2021 VP

Euroopan komissio on antanut 21.4.2021 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi koneista COM(2021) 202 final. Asetusehdotuksella on tarkoitus korvata nykyinen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/42/EY koneista ja direktiivin 95/16/EY muuttamisesta (jäljempänä konedirektiivi).

Asetusehdotuksella pyritään selkeyttämään ja täsmentämään koneita koskevaa sääntelyä sekä korjaamaan sellaisia konedirektiivissä havaittuja puutteita, joiden johdosta markkinoille on päässyt vaatimusten vastaisia koneita. Lisäksi tavoitteena on, että uusien teknologioiden aiheuttamat riskit tulisivat jatkossa paremmin huomioon otetuiksi ehdotuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden suunnittelussa ja valmistuksessa. Ehdotuksella pyritään myös nykyaikaistamaan koneiden käyttöohjeiden toimittamista koskevia vaatimuksia. Lisäksi asetusehdotus mukauttaisi koneita koskevan sääntelyn uuteen lainsäädäntökehykseen (NLF). Täytäntöönpanon yhtenäistämiseksi säädös ehdotetaan muutettavaksi direktiivistä asetukseksi.

Nykyisen konedirektiivin soveltamisalaa muutettaisiin hieman mm. sisällyttämällä soveltamisalaan kuuluvien turvakomponenttien määritelmään digitaaliset turvakomponentit. Ehdotukseen sisältyy uusi ns. merkittävän muutoksen määritelmä, minkä myötä asetusehdotuksessa esitetyt koneen valmistajan velvollisuuden koskisivat myös jo markkinoille saatettuun tai käyttöönotettuun koneeseen merkittävän muutostyön toteuttanutta tahoa siltä osin, kuin tehdyillä muutoksilla on vaikutusta koneen turvallisuuteen. Ehdotus myös mahdollistaa koneen valmistajille koneen ohjeiden toimittamisen digitaalisessa muodossa. Ohjeet olisi kuitenkin annettava paperimuodossa maksutta, jos ostaja sitä koneen ostamisen yhteydessä pyytää.

Asetusehdotuksen liitteessä I luetellaan ns. suuren riskin tuoteryhmät, joiden vaatimustenmukaisuuden arvioimiseksi olisi sovellettava muita asetuksen soveltamisalaan kuuluvia tuotteita tiukempia menettelyitä. Asetus myös antaisi komissiolle vallan lisätä tai poistaa tuotteita suuren riskin tuoteryhmien luettelosta liitteestä I asetuksessa tarkemmin säädetyn menettelyn mukaisesti.

Ehdotuksessa selvennetään sen suhdetta uuteen tekoälyjärjestelmistä annettuun komission asetusehdotukseen. Koneita koskeva asetusehdotus koskisi tekoälyjärjestelmän turvallista integraatiota koneeseen. Tekoälyjärjestelmiä sisältävät turvatoimintoja toteuttavat ohjelmistot sekä koneet, joihin on sulautettu turvatoimintojen varmistamiseen tarkoitettuja tekoälyjärjestelmiä, on asetusehdotuksessa lisätty korkean riskin tuoteryhmien luetteloon asetuksen liitteeseen I.

Asetusehdotuksen johdosta koneita koskevaa sääntelyä olisi Suomessa muutettava ja osin kumottava, koska koneita koskeva asetus olisi sellaisenaan suoraan sovellettavaa sääntelyä. Taloudelliset vaikutukset Suomessa on arvioitu vähäisiksi.

Suomi suhtautuu komission asetusehdotukseen pääosin myönteisesti, eikä kynnyskysymyksiä ole. Joitakin osin asetusehdotusta olisi kuitenkin hyvä tarkentaa ja selkeyttää. Tämä koskee erityisesti mm. koneen ohjeiden toimittamiseen, saatavilla oloon ja saavutettavuuteen liittyviä vaatimuksia, osittain valmiiden koneiden valmistajien velvollisuuksia ja joitakin soveltamisalan rajauksiin esitettyjä muutoksia. Myös liitteen I päivitysmenettelyä ja sen tueksi tarvittaviin tietoihin ja analyyseihin liittyviä vaatimuksia olisi vielä hyvä tarkastella, jotta liitteen I päivittäminen joustavasti olisi jatkossa tosiasiallisesti mahdollista.

Neuvoston teknisen harmonisoinnin työryhmä on käsitellyt ehdotusta seitsemässä kokouksessa. Suomi on jättänyt ehdotukseen yleisen tarkasteluvarauman.

Lisätietoa: Katri Tytykoski, etunimi.sukunimi@stm.fi, puh. 02951 63665.